

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ А.С. МАКАРЕНКА
НН ІНСТИТУТ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
Кафедра образотворчого мистецтва та дизайну

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

директор навчально-наукового
інституту культури і мистецтв
проф. Олена УСТИМЕНКО-КОСОРІЧ

_____ 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОСНОВИ КОЛЬОРОЗНАВСТВА

галузь знань 01 Освіта

спеціальність 014 Середня освіта (Мистецтво. Образотворче мистецтво)

освітня-програма / Середня освіта (Образотворче мистецтво)

Мова навчання українська

Погоджено науково-методичною
комісією ННІ культури і мистецтв
«30» серпня 2024 р.

Голова Олександр РУДЕНКО

СУМИ – 2024

Розробник:

Капран О.В. – старший викладач кафедри образотворчого мистецтва та дизайну

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри образотворчого мистецтва та дизайну

Протокол № 1 від « 26 » серпня 2024 р.

В.о. завідувача кафедри
образотворчого мистецтва та дизайну
кандидат мистецтвознавства, доцент

Наталя КОХАН

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 2	Бакалавр	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
I-й			
Семестр			
1-й		2-й	
Практичні, семінарські			
-		20 год.	
Самостійна робота			
		48 год.	
Консультації:			
-		-	
Загальна кількість годин - 68		Вид контролю: залік	

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Нормативна навчальна дисципліна «Основи кольорознавства» є складовою професійної підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр», змістом якої є знайомство з властивостями кольорів, та основними законами їх гармонічного поєднання.

Вивчення курсу «Основи кольорознавства» передбачає засвоєння студентами спеціальності ОТМ певного обсягу знань та навичок в галузі кольорової гармонії, ознайомлення та оволодіння студентами технікою поєднання кольорів, реалізацію творчого потенціалу студентів у процесі створення оригінальних творчих робіт в техніці кольорової графіки, та підготовку студентів до майбутньої художньої-педагогічної діяльності. Вивчення програмного матеріалу даної дисципліни, як і інших спеціальних дисциплін, сприяє оволодінню загальними та фаховими компетенціями відповідно до освітньо-професійної програми «Середня освіта (Образотворче мистецтво)».

2. Передумови для вивчення дисципліни

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Основи кольорознавства» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки напрямку 01 Освіта. Предметом вивчення навчальної дисципліни є засвоєння знань о властивостях кольорів, та оволодіння прийоми акварельного живопису та кольорової графіки. Отримання практичних навичок при роботі з фарбами передбачає початкову підготовку студента зі спеціальних дисциплін, а

саме: студент повинен мати уявлення про закони композиції, володіти основами малюнка, володіти початковими навичками в області живопису.

3. Результати навчання за дисципліною

Курс «Основи кольорознавства» передбачає отримання практичних навичок при роботі з фарбами, опанування прийомами поєднання кольорів, засвоєння певного обсягу знань та навичок в галузі кольорової гармонії.

<p>Знання: знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>Уміння: вміння застосовувати знання з кольорової гармонії, розробляти композиційні рішення і виконувати їх у відповідних техніках та матеріалах.</p> <p>Комунікація: здатність до ефективної комунікації в процесі навчання образотворчого мистецтва</p>	<p>ПРН 2</p>	<p>Знати термінологію з образотворчого мистецтва живопису та кольорознавства.</p>
<p>Знання: знати основні етапи ведення роботи над колористичною композицією, застосовувати комплексний художній підхід для створення цілісного образу.</p> <p>Уміння: визначати художні складові мистецьких течій, художньо-технічні прийоми; категорії художніх засобів.</p> <p>Комунікація: здатність формувати в учнів предметні (спеціальні) уміння володіти основами професійної мовленнєвої культури при навчанні образотворчого мистецтва.</p>	<p>ПРН 5</p>	<p>Знати основні стильові напрямки у мистецтві, техніки акварельного живопису, вміння працювати в них, виконувати навчальні та творчі роботи по кольорознавству.</p>
<p>Знання: виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, знати основні історичні етапи розвитку кольорознавства - науки яка вивчає колір, як явище культури.</p> <p>Уміння: застосовувати сучасні художні матеріали у роботі, вміння передавати світлотіні градації кольору.</p> <p>Комунікація: здатність пояснити фахівцям і не фахівцям основні закономірності розвитку мистецтва і шляхи вирішення його глобальних проблем. Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з образотворчого мистецтва.</p>	<p>ПРН 6</p>	<p>Знати сучасні художні матеріали та особливості роботи акварельними фарбами та гуашшю.</p>
<p>Знання: знати поняття та терміни, властивості кольорів їх назви та класифікацію. володіти фаховою термінологією образотворчого мистецтва, знати жанри образотворчого мистецтва.</p> <p>Уміння: володіти практичними навичками у галузі кольорознавства, вміння гармонійно поєднувати теплі та прохолодні кольори при зображенні предметів навколишнього середовища, використовувати знання на практиці під час вивчення, аналізу та</p>	<p>ПРН 10</p>	<p>Уміння застосовувати практично сучасні художні живописні матеріали у роботі, уміння оформити роботи організувати і провести мистецьку виставку.</p>

виконання творчих завдань. Комунікація: Здатність застосовувати сучасні методи й освітні технології, у тому числі й інформаційні, для забезпечення якості навчально-виховного процесу в середніх загальноосвітніх закладах. Здатність до проектування власної діяльності при навчанні образотворчому мистецтву учнів середньої школи.		
---	--	--

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ЄКТС	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
A 90-100 балів Відмінно	Оцінка «відмінно» передбачає що практичні роботи по кожному з завдань виконані грамотно в необхідний термін, відповідають технічним вимогам, демонструють відмінне володіння відповідними прийомами та техніками, якісне виконання практичних та самостійних завдань.
B 82-89 Добре	Оцінка дуже «добре» виставляється якщо роботи по кожному з завдань демонструють добре володіння відповідними прийомами та техніками, якісне виконання самостійних завдань, але ж під час виконання були допущені деякі не значні помилки в колористичному рішенні, або композиційної побудові робіт.
C 74-81 Добре	Оцінка «добре» виставляється якщо роботи по кожному з завдань відповідають технічним вимогам, самостійні завдання виконані, але ж під час виконання основних завдань були допущені деякі колористичні або технічні помилки, та роботи перероблялись за допомогою викладача.
D 64-73 Задовільно	Оцінка «задовільно» виставляється студенту, який представив роботи по кожному з завдань, але не всі роботи відповідають технічним вимогам, демонструють слабе володіння прийомами та техніками, та перероблялись за допомогою викладача.
E 60-63 Задовільно	Оцінка «задовільно» виставляється якщо студент, демонструє слабе володіння відповідними прийомами та техніками, представлені роботи виконані з помилками та не в повному обсязі, самостійні завдання не відповідають тематиці.
FX 35-59 Незадовільно	Оцінка «незадовільно» з можливістю повторного складання виставляється якщо роботи представлені не по кожному з завдань, та рівень володіння відповідними прийомами та техніками явно недостатній.
F 0-35 Незадовільно	Оцінка «незадовільно» з обов'язковим повторним вивченням дисципліни виставляється якщо роботи по завданням не представлені, самостійна робота не виконана.

Розподіл балів

Поточний контроль							Разом	Сума
РОЗДІЛ I				РОЗДІЛ II				
T 1.1	T 1.2	T 1.3	T 1.4	T 2.1	T 2.2	T 2.3	70	100

Поточний контроль								
10	10	10	10	10	10	10		
Контроль самостійної роботи							30	
3	3	3	3	3	3	3		

Т 1.1, Т 1.2 ... Т 2.4 – теми розділів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Форми та засоби поточного і підсумкового контролю:

Використання поточного оцінювання дозволяє відстежувати особисті досягнення студентів, хід опановування ними компетентностей освітньої програми, набуття яких необхідне для досягнення результатів навчання.

Поточний контроль результатів навчання здійснюється переважно у формі робочих переглядів художніх робіт студентів, їх обговорення та публічного демонстрування в класі. Рекомендована кількість заходів поточного контролю збігається з кількістю тем робочої програми. Елемент поточного контролю – аналіз помилок, допущених студентом, та конкретні вказівки для їх виправлення.

Підсумковий контроль за рік здійснюється з урахуванням динаміки зростання рівня навчальних досягнень студентів у формі контрольного заходу, на якому перевіряється набуття ключових компетентностей. Контрольний захід проводиться наприкінці навчального року як творчий перегляд (виставка художніх творчих робіт).

Під час оцінювання художніх робіт результати навчання 2 семестру враховують досягнення студента за темами 1 семестру.

Під час підсумкового контролю з навчальної дисципліни « Живопис» оцінюються всі компоненти пройденого навчального матеріалу: композиційні рішення, володіння матеріалом, художньою технікою, емоційність втіленого образу, майстерність виконання поставленої задачі на рівні року навчання, з урахуванням індивідуальних можливостей кожного студента.

6. Програма навчальної дисципліни

Нормативна навчальна дисципліна «Основи кольорознавства» першого року підготовки студентів складеться з двох розділів:

Розділ 1. Види кольорів колірного кола

Розділ 2. Властивості кольорів

7.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Види кольорів колірного кола

Тема 1.1. Основні кольори та їх властивості

Тема 1.2. Похідні кольори колірного кола

Тема 1.3. Додаткові кольори, та їх властивості

Тема 1.4. Теплі та холодні кольори колірного кола

Розділ 2. Властивості кольорів

Тема 2.1. Кольоровий тон, прозорість, насиченість кольору

Тема 2.2. Ахроматичні кольори

Тема 2.3. Види кольорових гармоній

7.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост.р		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост. робота
РОЗДІЛ 1. Види кольорів колірного кола												
Тема 1.1. Основні кольори та їх властивості	8		2			6						
Тема 1.2. Похідні кольори колірного кола	6		2			4						
Тема 1.3. Додаткові кольори, та їх властивості	8		2			6						
Тема 1.4. Теплі та холодні кольори	12		4			8						

колірного кола												
РОЗДІЛ 2. Властивості кольорів												
Тема 2.1. Кольоровий тон, прозорість, насиченість кольору	8		2			6						
Тема 2.2. Ахроматичні кольори	10		4			6						
Тема 2.3. Види кольорових гармоній	16		4			12						
Усього годин	68		20			48						

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
РОЗДІЛ 1. Види кольорів колірного кола		
1	Виконання відмивок, виконання вправи «сітки» з 3 основними кольорами	2
2	Виконання хроматичних відмивок з похідними кольорами в техніці «а-ля-пріма» (вправа «Планети»)	2
3	Виконання вправи «сітки» з додатковими кольорами в техніці «лессіровки»	2
4	Виконання композиції на тему «Фантазійні фрукти» в теплої колористичної гамі	2
5	Виконання фантазійної композиції на тему «Підводний світ» в холодної колористичної гамі	2
РОЗДІЛ 2. Властивості кольорів		
6	Виконання хроматичної тонової градації в техніці «лессіровки»	2
7	Виконання Ахроматичної тонової градації в техніці «лессіровки»	2
8	Виконання фантазійної ахроматичної композиції на тему «Світ тіней» з використанням тонових градацій	2
9	Виконання фантазійної композиції з використанням роздільно-компліментарних гармонічних кольорів	2
10	Зображення колірного кола з 24 кольорів в акварельної техніці	2
	Всього годин	20

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
РОЗДІЛ 1. Види кольорів колірного кола		

1	Виконання відмивок з основними кольорами	2
2	Виконання вправи «сітки» з 3 основними кольорами в техніці «лессіровки»	4
3	Виконання хроматичних відмивок з похідними кольорами в техніці «а-ля-пріма» (вправа «Планети»)	4
4	Виконання вправи «сітки» з додатковими кольорами в техніці «лессіровки»	4
5	Виконання хроматичних відмивок з додатковими кольорами в техніці «а-ля-пріма» (вправа «Планети»)	2
6	Виконання композиції на тему «Фантазійні фрукти» в теплої колористичної гамі	4
7	Виконання фантазійної композиції на тему «Підводний світ» в холодної колористичної гамі	4
РОЗДІЛ 2. Властивості кольорів		
8	Виконання хроматичної тонової градації в техніці «лессіровки»	4
9	Виконання орнаментальної композиції в насиченій кольорової гамі з використанням двох пар додаткових кольорів	4
10	Виконання фантазійної ахроматичної композиції на тему «Світ тіней» з використанням тонових градацій	4
11	Підготовка презентації на тему «Види кольорових гармоній»	4
12	Виконання фантазійної композиції з використанням роздільно-компліментарних гармонічних кольорів	4
13	Зображення колірної кола з 24 кольорів в акварельної техніці	4
Разом		48

8. Рекомендовані джерела інформації

1. Прищенко С.В. (2010) Кольорознавство: навч. посібник/ за ред. проф. Є.А.Антоновича. – К.: Альтерпрес,
2. Печенюк Т. (2009) Кольорознавство. К.: Грані-Т.
3. Іттен Й. (2022) Мистецтво кольору. Суб'єктивний досвід і об'єктивне пізнання як шлях до мистецтва. К.: Art Naas.
4. Кириченко М. А., Кириченко І.М. (2002) Основи образотворчої грамоти: навч. Посібник – 2-ге вид., перероб. і доповн. К.: Вища школа,
5. Браэм Г. (2009) Психологія кольору: збірник під ред. С. Л. Удовик. К.: Ваклер.
6. Лисиця В.Т. Колірні моделі та закони поширення світла: навчальний посібник. Х.: ХНУ імені Н.В. Каразіна, 2012. 82 с.
7. Горбатенко Л.П. (2016) Навчальна програма з дисципліни «Кольорознавство» для студентів 1 курсів для студентів заочної форми за напрямом підготовки: 6.020207 «Дизайн». Харків: ХДАДМ.
8. Степанов Н. Н. (1985) Колір в інтер'єрі. К.: Вища школа.
9. Колір у предметному середовищі (2002) Навч. посіб./ за ред. Мигалія С.П.К.: КДІДПМД ім.М.Бойчука.
10. Горбатенко Л.П. (2015) АХРОМАТИКА. Методичні рекомендації з дисципліни «Кольорознавство» для студентів 1-го курсу спеціалізацій «Промисловий дизайн», «Графічний дизайн, «Дизайн інтер'єру». Харків: ХДАДМ.

Інтернет-ресурс:

<http://www.nbuv.gov.ua/> - Національна бібліотека імені І.В. Вернадського;

<http://www.dnrb.gov.ua/> - Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В.О.Сухомлинського

Бібліотека українських підручників: <http://pidruchniki.ws/>

http://allref.com.ua/uk/skachaty/Obrazotvorche_mistectvo_z_metodikoyu_vikladannya_a_-_pedagogichna_nauka

http://allreferat.com.ua/uk/pedagogika_metoduka_vukladanny/kontrolnaya/4621

http://estetika.at.ua/Metoduka_Masol_L.M..pdf

<http://www.nbuv.gov.ua/> - Національна бібліотека імені І.В. Вернадського;

<http://www.dnrb.gov.ua/> - Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В.О.Сухомлинського

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

1. Обладнання для практичних занять з курсу: акварельний папір формату А-4, А-3, графічний олівець, акварельні фарби, пензлі, склянка з водою.
2. Робоча програма з курсу «Основи кольорознавства».
3. Демонстраційний матеріал, наочність .
4. Кращі творчі роботи студентів з методичного фонду.
5. Альбоми з репродукціями творів митців.